

CULTURA-SÄÄTIÖN

vaikuttavuusarviointi

"Säilyttäkää tuo innostunut henki!"

RAPORTTI 14.2.2022

Sisällys

1 JOHDANTO	3
2 KESKEISET HAVAINNOT ARVIOINTITEEMOITTAIN	6
2.1 SÄÄTIÖN TOIMINNAN ONNISTUMINEN	6
2.2 SÄÄTIÖN VAIKUTTAVUUS.....	9
2.3 SÄÄTIÖN VAIKUTTAVUUDEN KEHITTÄMINEN	14
3. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	23

1 Johdanto

Tässä luvussa kuvataan arvioinnin tavoite, kohde ja arvioinnissa käytetyt menetelmät ja aineistot.

Cultura-säätiö on asiantuntijaorganisaatio, jonka tarkoituksena on kehittää ja vahvistaa venäjänkielisen väestön kielellistä identiteettiä ja edesauttaa venäjänkielisen kulttuurin kehittymistä Suomessa sekä muutoin kehittää kaksisuuntaista ja monialaista integraatiota. Säätiö saa perusrahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä (OKM), ja siten sen tavoitteiden tulee edistää ministeriön tavoitteita.

Toteutetun vaikuttavuusarvioinnin tavoitteena on tuottaa tietoa Cultura-säätiön toiminnan yhteiskunnallisista vaikutuksista. Vaikuttavuuden parantaminen, mittaaminen ja arvioiminen on yksi tärkeimmistä säätiön toiminnan kehittämispisteistä.

Tämän vaikuttavuusarvioinnin keskeiset teemat ja arviointikysymykset ovat:

- Säätiön toiminnan onnistuminen: Missä Cultura-säätiö on erityisen hyvä ja osaava?
- Säätiön vaikuttavuus: Tekeekö Cultura-säätiö oikeita asioita, oikeaan aikaan ja vaikuttavasti? Mikä säätiön toiminta on vaikuttavinta?
- Säätiön vaikuttavuuden kehittäminen: Miten Cultura-säätiö voisi kehittää toimintaansa ollakseen entistä vaikuttavampi? Mihin tekemiseen kannattaa panostaa ja kohdistaa resursseja?

Tämä vaikuttavuusarviointi toimii myös eräänlaisena säätiössä tapahtuneen muutosprosessin yhteen vetäjänä ja pyrkii näin tarjoamaan vuonna 2022 aloittavalle säätiön uudelle hallitukselle pohjaa tulevien suuntaviivojen vetämiseen.

Arvioinnin kohteena on Cultura-säätiö kokonaisuudessaan. Juhlarahasto on kuitenkin rajattu tämän arvioinnin ulkopuolelle. Cultura-säätiö on kansallinen toimija, jonka tehtävänä on edistää venäjänkielisten kaksisuuntaista kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan muun muassa kulttuuria, dialogia ja osallisuutta hyödyntäen ja tiedonvälitystä parantaen. Cultura-säätiön tekemää työtä ohjaavat säätiön säännöt, strategia ja opetus- ja kulttuuriministeriön säätiölle antamat erityistehtävät.

Säätiön nykyisen strategian mukaan säätiön tavoitteena on vuonna 2022 olla:

- Suomen merkittävin venäläisen väestön tuntija.
- Rakentamassa luottamusta ja edistämässä vuorovaikutusta venäjänkielisten ja muiden välillä Suomessa.

- Edistämässä Juhlarahaston kautta venäjän kielen ja kulttuurin tunnettavuutta ja osaamista Suomessa.

Säätiön toiminnan kautta edistetään suomalaisen yhteiskunnan yhteisöllisyyttä ja moninaisuuden ymmärrystä, sitä että venäjänkieliset ovat yhdenvertaisia ja osallistuvia yhteiskunnan jäseniä ja sitä, että päätöksentekijät saavat tietoa venäjänkielisiin liittyvistä asioista ja saavat uusia keinoja toimia moninaistuvassa yhteiskunnassa. Säätiön nykyisen strategian painopisteinä ovat monikielinen yhteiskunta sekä kulttuuri ja dialogi. Säätiön toimintatavoiksi strategiassa määritellään dialogisuus, kulttuuri, tiedeyhteistyö ja kansainvälisyys. Säätiö toimii usealla eri tasolla. Toiminnan kohteina voidaan nähdä Suomen venäjänkielinen väestö, suomenkielinen väestö, muunkielinen väestö, kaupungit ja kunnat sekä kolmannen sektorin toimijat ja yhteiskunta laajasti. Säätiön kansainvälinen toimintaympäristönä on erityisesti Eurooppa.

Vaikuttavuusarviointia lähestytään tässä arvioinnissa säätiön strategisista tavoitteista, säätiön tehtävistä ja niiden takana olevista ilmiöistä käsin. Menetelmällisesti vaikuttavuuden arviointia lähestytään erityisesti eri menetelmin kerättyjen näkemysten kautta. Taustalla on ajatus arvioinnista yhteisen oppimisen välineenä. Arvioijan tulkinta kerätystä aineistosta esitetään tässä raportissa.

Arviointi aloitettiin kirjallisen aineiston analyysillä. Kirjallinen aineisto koostui säätiön säännöistä, OKM:n säätiölle määrittelemillä erityistehtävillä, säätiön strategiasta, toimintasuunnitelmista vuosille 2018-2022 ja toimintakertomuksista vuosilta 2017-2020. Näiden lisäksi arvioija tutustui muutamiiin säätiön tekemiin tutkimuksiin ja selvityksiin sekä säätiön verkkosivulla olevaan säätiön ja sen hankkeiden aineistoihin.

Arvioinnin yhteydessä toteutettiin 17 sidosryhmähaastattelua. Haastateltavat valittiin Cultura-säätiön tunnistaman noin 60 sidosryhmäedustajan joukosta niin, että haastateltavat tunsivat säätiötä eri yhteyksistä ja eri teemojen kautta. Osa haastatelluista tunsivat säätiötä pidemmältä ajalta, mutta osa vain lyhyemmän ajan esimerkiksi jonkin yhteistyöprojektin ajalta. Kaikille tunnistetuille sidosryhmille lähetettiin sähköinen sidosryhmäkysely, johon vastasi määräaikaan mennessä 17 henkilöä. Sidosryhmäkyselyn vastaajamäärä on vähäinen, minkä johdosta tässä raportissa tarkastellaan sidosryhmien osalta pääasiassa haastattelujen ja kyselyn tuloksia rinnakkain.

Lisäksi arvioija toteutti säätiön avustuksella venäjänkielisille suunnatun sähköisen kyselyn. Kyselyä markkinointiin eri sosiaalisen median ryhmissä. Lisäksi arvioija osti Facebookissa mainontaa kyselylle. Kysely toteutettiin lomakaudella joulun ja uuden vuoden molemmin puolin. Kyselyyn vastasi yhteensä 532 henkilöä. Kyselyn rakenteesta johtuen vastausmäärät vaihtelevat kysymyksittäin.

Kyselyn lopussa esitettyihin taustakysymyksiin vastasi noin 360 vastaajaa. Kuten taulukosta 1 voidaan havaita, vastaajajoukon profiili mukaillee säätiön aikaisempien selvitysten vastaajajoukkoa: vastaajista 73 prosenttia oli naisia, 47 prosenttia oli palkansaajia, ja hieman yli puolet vastaajista ilmoitti iäkseen 34–54 vuotta. Alueellisesti eniten vastauksia saatiin pääkaupunkiseudulta (Helsinki, Espoo ja Vantaa).

Taulukko 1. Vastaajien taustatietoja.

		%	n
Ikä	18-33 vuotta	8 %	359
	34-54 vuotta	55 %	
	55+ vuotta	38 %	
Sukupuoli	Nainen	73 %	358
	Mies	24 %	
	Muu	0 %	
	En halua sanoa	2 %	
Koulutus	Peruskoulu	2 %	358
	Toinen aste (lukio tai ammattikoulu)	26 %	
	Korkeakoulu (ammattikorkeakoulu tai yliopisto)	73 %	
Työmarkkina-asema	Palkansaaja	47 %	360
	Yrittäjä	12 %	
	Työtön	14 %	
	Työelämän ulkopuolella (esim. äitiys-/isyyslomalla, kotiäiti)	1 %	
	Opiskelija	6 %	
	Eläkeläinen	13 %	
	Muu, mikä?	7 %	

Yhteensä 69 prosenttia vastaajista ilmoitti perhemuodokseen kahden tai useamman aikuisen talouden, jossa ei ole alaikäisiä lapsia tai kahden aikuisen talouden, jossa on yksi tai useampi alaikäinen lapsi. Vastaajista 44 prosenttia kertoi asuneensa Suomessa yli 15 vuotta ja lähes 80 prosenttia ilmaisi osaavansa suomea keskitasolla, hyvin, tai äidinkielen tasolla. Yli puolet vastaajista (67 prosenttia) koki olevansa osa suomalaista yhteiskuntaa.

Hieman yli puolet vastaajista (55 prosenttia) ei tuntenut Cultura-säätiötä ja sen toimintaa entuudestaan lainkaan. Vastaajista 19 prosenttia kertoi, ettei tunne säätiötä, mutta sanoi kuitenkin kuulleensa siitä. Vastaajista vain 10 prosenttia sanoi tuntevansa säätiön toimintaa melko hyvin tai hyvin ja 16 prosenttia melko vähän tai vähän. Eli siis kaiken kaikkiaan noin neljäsosa vastanneista tunsi säätiön. Näistä säätiötä tunteneista alle kolmasosa oli osallistunut säätiön ja sen hankkeiden järjestämiin kyselyihin ja noin neljäsosa kertoi osallistuneensa säätiön ja sen hankkeiden järjestämiin koulutuksiin.

Tarkastelussa on syytä huomioida, että venäjänkielisille suunnatun kyselyn vastaajamäärät vaihtelevat kysymyskohtaisesti. Säätiötä tunteneista moni on ollut jollain tavalla säätiön toiminnassa mukana ja mieltää täten toiminnan pääsääntöisesti positiivisesti. Kyselyn tuloksia onkin syytä tarkastella lähinnä suuntaa antavina tietoina.

Arviointiaineiston ja arvioijan laatimien tulkintojen pohjalta järjestettiin säätiön henkilöstölle ja hallitukselle työpaja 26.1.2022. Työpajassa käytiin keskustelua arvioinnin tuloksista sekä tarvittavista säätiön kehittämistoimenpiteistä.

Arvioija ja tilaaja pitivät arvioinnin aikana yhteensä viisi työkokousta. Arviointi toteutettiin marraskuun 2021 ja helmikuun 2022 välisenä aikana. Arvioinnin toteuttivat Owal Group Oy:stä Risto Karinen ja Tiina Koivula.

2 Keskeiset havainnot arviointiteemoittain

Tässä luvussa tarkastellaan kolmea keskeistä arviointiteemaa eli säätiön toiminnan onnistumista, säätiön vaikuttavuutta ja säätiön vaikuttavuuden kehittämistä.

2.1 Säätiön toiminnan onnistuminen

Keskeiset havainnot

- » Säätiö nähdään pääsääntöisesti positiivisesti.
 - » Säätiön tehtäviä pidettiin hyvinä ja tarkoituksenmukaisena ja säätiön toteuttaman toiminnan laajuutta arvostettiin.
 - » Säätiötä ei tunneta kovin hyvin.
-

Tässä luvussa esitetään havaintoja siitä, miten säätiö on onnistunut toiminnassaan ja missä säätiö on erityisen hyvä ja osaava. Kyse on samalla myös siitä, tunnetaanko säätiötä toimijana ja tarkemmin minkälaisena toimijana säätiö nähdään.

Arvioijan keräämän aineiston perusteella säätiö nähdään pääsääntöisesti positiivisesti. Arvioinnin aineistossa säätiötä kuvailtiin "asiantuntevaksi", "neutraaliksi", "asioita kokoavaksi", "luotettavaksi", "positiiviseksi", "osaavaksi", "idearikkaaksi", "luovaksi", "motivoituneeksi", "vahvasti kehittymään pyrkiväksi" ja "yhteistyökumppaniksi, joka tietää, mitä tekee". Säätiön vahvuutena pidettiin jatkuvuutta ja sitä, ettei se toimijana "sinkoile sinne ja tänne". Yhteistyöstä saatuja kokemuksia kuvattiin hyviksi tai erittäin hyviksi. Kiitosta annettiin mm. siitä, että toiminnassa etsitään joustavasti parhaita toimintatapoja ja uudenlaisia ratkaisuja.

Säätiön tehtäviä pidettiin hyvinä ja tarkoituksenmukaisena ja säätiön toteuttaman toiminnan laajuutta arvostettiin. Osa haastatelluista totesi, että tekemisessä ei ylipäätensä ole lähdetty

tekemään "helppoja asioita", vaan on pyritty kunnianhimoisesti luomaan myös uutta. Siltä osin kuin haastatellut tunsivat säätiön toimintaa, kuvailtiin sitä vaikuttavaksi.

Säätiön nähtiin kaiken kaikkiaan kehittyneen positiiviseen suuntaan. Ne haastatellut, jotka tunsivat Cultura-säätiötä sen alusta vuodesta 2013 lähtien – ja säätiön toiminnan edeltäjiä – pitivät viimeisen viiden vuoden kehitystä pääasiassa myönteisenä tai erittäin myönteisenä. Säätiön toiminnan nähtiin terävöityneen sekä kehittyneen hyvänä pidettyyn suuntaan. Pidemmältä ajalta säätiötä tunteneet peilasivat säätiön nykytilannetta myös aiempien vuosien vaikeuksiin ja haasteisiin. "Viime vuodet ovat olleet korkealentoa aiempaan verrattuna.", "Ihan eri tavalla tartuttu toimimaan, työskentelemään ja ideoimaan." "Nyt on ihan muusta kyse kuin aiemmin."

Sidosryhmähaastatteluissa pyydettiin haastateltuja arvioimaan säätiön tehtävien relevanssia ja onnistumista alla mainittujen tehtävien osalta:

1) Cultura-säätiö edistää venäjänkielisten osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Tehtävän nähtiin olevan säätiön toiminnan ytimessä. Lähes kaikella säätiön toiminnalla nähtiin olevan suora yhteys tähän tehtävään. Samalla kuitenkin problematisoitiin osallisuuden sisältöä, mittaamista ja todentamista. Tehtävä nähtiin kokonaisuudessaan laaja-alaiseksi ja haastavaksi. Ylipäättänsä kuitenkin korostettiin, että on säätiö on erittäin oleellinen kansallinen toimija tehtävän toteutuksen kannalta. Isona, heterogeenisena ja alueellisesti laajalle levittäytyneenä venäjänkielisten osallisuuden edistäminen nähtiin myös kokonaisuudessaan kansallisesti tärkeäksi tehtäväksi.

2) Cultura-säätiö kehittää kaksisuuntaista ja monialaista integraatiota Suomessa.

Kaksisuuntaisen ja monialaisen integraation tehtävää pidettiin niin ikään erittäin tärkeänä. Samoin sitä, että säätiön toimenpiteiden kautta venäjänkieliset pääsevät toimijoina mukaan kaksisuuntaisen kotoutumisen kehittämiseen. Sidosryhmähaastatteluissa kaksisuuntaisen ja monialaisen integraation tehtävää pidettiin vaikuttavuuden kannalta kuitenkin haastavana asioiden ja haasteiden laajuudesta johtuen. Säätiön eri toimintoja tuntevat sidosryhmien edustajat korostivat, että integraation edistämässä oleellista on ajatuksiin ja asenteisiin vaikuttaminen, niin vähemmistöjen kuin suomenkielisten parissa. Haastatteluissa esitettiin pohdintaa myös siitä, että onko kaikilla halua edistää kaksisuuntaista integraatiota tai integroitua. Lisäksi huomion nähtiin kohdistuvan usein vähemmistöihin, ei esim. suomenkielisiin tai yhteiskuntaan laajalti. Tästä syystä jo pelkästään aidon kaksisuuntaisuuden esillä pitoa pidettiin tärkeänä. Samalla sidosryhmähaastattelut osoittivat sen, että käsitteenä kaksisuuntaisen ja monialaisen integraation käsite ei ole helppo eikä sen sisällöstä ole kaikilla haastatelluillakaan yhtenäistä käsitystä.

3) Cultura-säätiö edistää eri väestöryhmien osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Haastatteluissa arvioitiin, että vaikuttavuutta syntyy sekä itse säätiön toimenpiteissä että niiden yhteydessä kehitettyjen mallien ja työkalujen soveltamisen ja levittämisen kautta. Jälkimmäisen osalta vaikuttavuus on pitkälti kytköksissä säätiön tunnettuuteen ja viestintään. Toinen keskeinen näkökulma liittyi pohdintaa siitä, mikä kaikki säätiön työstä on sovellettavissa ja siirrettävissä koskemaan laajemmin muidenkin kuin venäjänkielisten osallistumisen ja vaikuttamisen

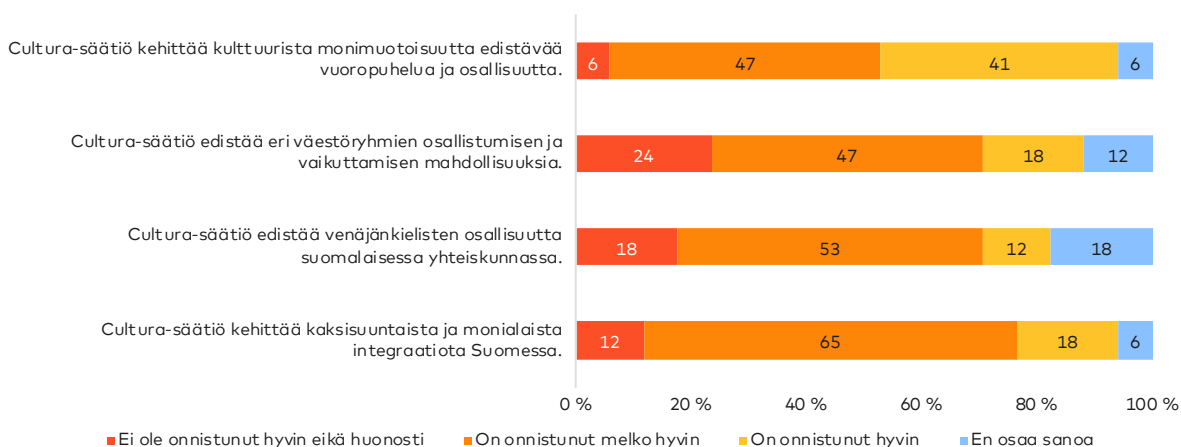
mahdollisuuksien edistämistä. Kolmas huomio liittyi tehtävän laajuuteen. Siinä määrin kuin säätiön toiminta jo nykyiseltään kohdistuu muihinkin kuin venäjänkielisiin, tuotiin kuitenkin esiin, että moni muukin kielellinen vähemmistö on monin eri tavoin hyvin heterogeeninen kuten venäjänkielisetkin ovat. Tämän nähtiin olevan tietyllä tavalla myös haaste säätiön osaamisen kehittämiseksi.

4) *Cultura-säätiö kehittää kulttuurista monimuotoisuutta edistävää vuoropuhelua ja osallisuutta.*

Säätiön toiminnan nähtiin arvioinnin aineistossa kehittyneen viime vuosina koskemaan eri vähemmistöryhmiä, mitä pidettiin hyvänä ja tärkeänä asiana. Toiminnan vaikuttavuuden todentamista tämän tehtävän osalta pidettiin vaikeana, vaikka itse säätiön toimenpiteet olisivatkin onnistuneita. Tämänkin tehtävän yhteydessä puhuttiin haastatteluissa tarkemmista toiminnan kohdennustarpeista. Säätiö on toimintaansa kohdentanutkin tarkemmin esimerkiksi nuoriin, mitä pidettiin siinänsä hyvä. Tärkeänä pidettiin sitä, että säätiö on nostanut esiin ajattelua moninaisuudesta ja monimuotoisuudesta sekä niiden ymmärtämisestä laaja-alaisena asiana kapean ja "etnisoivan" (kulttuuri ja kieli) keskustelun sijaan. "Voitte nousta Suomen venäjänkielisten osalta tärkeimmäksi riippumattomaksi asiantuntijaorganisaatioksi, josta löytyy paitsi tietoa myös henkilöitä erilaisiin kootutumista ja etnis-kulttuurista moninaisuutta koskeviin tarpeisiin."

Toteutetussa sidosryhmien sähköisessä kyselyssä kysyttiin näkemyksiä säätiön onnistumisesta samoissa yllä esitetyissä tehtävissä. Vastaajia oli vähän (n=17). Parhaiten säätiön nähtiin onnistuneen kulttuurista monimuotoisuutta edistävän vuoropuhelun ja osallisuuden kehittäjänä. Huomionarvoista on huomata, ettei alla esitetyissä kyselyn tuloksissa kukaan vastaaja nähnyt säätiön onnistuneen tehtävissään huonosti tai melko huonosti, mistä johtuen näitä vastausluokkia ei alla olevassa kuvassa ole lainkaan näkyvissä. Väestöryhmien osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksien edistämisen osalta noin neljäsosa vastaajista näki, ettei säätiö ollut onnistunut hyvin eikä huonosti. Kyselyn tuloksia tarkasteltaessa on kuitenkin hyvä pitää mielessä, että käytetyt käsitteet ovat osin monitulkintaisia, joten vastaajat ovat voineet ymmärtää niitä keskenään eri tavoin

Miten arvioit Cultura-säätiön onnistuneen seuraavissa tehtävissään? (n=17)

Kuva 1. *Cultura-säätiön tehtävien onnistumisen arviointi.*

Säätiötä ei tunneta kovin hyvin. Usea haastateltu myönsi, että haastatellun arvio perustui pitkälti subjektiivisiin mielikuviin tai omakohtaisiin kokemuksiin ja havaintoihin joistain tuntemistaan säätiön toimenpiteistä (esim. yksittäisten hankkeiden tai toimenpiteiden yhteistyökumppanit). Osa haastatelluista tunsu säätiön toimintaa kahdesta roolista käsin eli sekä työnsä puolesta sidosryhmänä tai kumppanina että yksityishenkilönä osallistujana tai seuraajana. Haastatteluissa tuotiin esiin, että näkemystä säätiöstä on vaikeaa muodostaa, koska kokonaisvaltaista viestintää säätiön toiminnasta ja sen kattavuudesta ei oikeastaan ole. Säätiö organisaatiomuotona ei myöskään ollut kaikille kovin tuttu, eikä se, että säätiön tehtävänä on toteuttaa OKM:n myöntämällä yleisavustuksella kulttuuripolitiikan strategiasta sekä taide- ja kulttuuripolitiikan talousarviotavoitteista johdettuja tavoitteita. Säätiön arveltiin edelleen sekoittuvan järjestöjen kanssa tai sitä arveltiin joissain yhteyksissä tarkasteltavan jonkinlaisena kulttuurikeskuksena. Moni haastateltu oli yllätynyt kaikesta siitä, mitä säätiö on viime vuosina tehnyt.

Usea haastateltu koki, että säätiön näkyvyys on vaihdellut voimakkaasti vuosien mittaan. Lisäksi säätiön toiminnan näkyvyyden arveltiin vaihtelevan voimakkaasti maantieteellisesti ("säätiötä ei tunneta kansallisena toimijana"). Erityisesti kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämisen kentällä säätiötä kuvailtiin "näkymättömäksi" ja "huonosti tunnetuksi".

Viestintäympäristöä pidettiin erittäin kilpailtuna. Säätiön viestinnän ja tiedotuksen nähtiin toisaalta myös parantuneen ja olevan modernia – kilpailu ajasta ja huomiosta on kuitenkin kovaa. Säätiön nähtiin tähtäävän siihen, että se tunnetaan eri viranomaisissa ja järjestöissä, ei niinkään, että se tunnettaisiin yksittäisten ihmisten toimesta. Kuntakentällä arveltiin säätiötä tunnettavan lähinnä säätiön perustajakaupungeissa ja niissä, missä sillä on ollut viimeaikaista toimintaa. Tunnettuus arvioitiin vähäiseksi sekä venäjänkielisten että suomenkielisten parissa yleisesti sekä myös melko vähäiseksi eri viranomaisten parissa. "Se on tällainen vähän virtuaalinen toimija, ainakin venäjänkielisiin päin." Usea haastateltu arvioi, että säätiön rooli on kuitenkin suurempi kuin sen tunnettuus. Venäjänkielisten vähemmistönä koettiin olevan ylipäätensä huonosti tunnettu ja huonosti näkyvillä. Venäjänkielisen yhteisön huonon tunnettuuden nähtiin olevan yksi tekijä myös siinä, miksi kaksisuuntaista integraatiota on vaikeaa edistää. Tunnettuuden puute nähtiin ongelmana säätiön rahoituspohjan laajentamisen kannalta, sillä toiminnan ja toiminnan tulosten tunnettuudella nähtiin olevan merkitystä rahoittajille.

2.2 Säätiön vaikuttavuus

Keskeiset havainnot

- » Säätiön tavoissa ja pyrkimyksissä vaikuttaa on kuitenkin erilaisia tasoja, joista venäjänkielisiin kohdistuva toiminta muodostaa vain yhden väylän. Moni haastateltu piti vaikuttavuuden kannalta tärkeimpinä väylinä kulttuurilaitoksia ja kuntia.
 - » Arvioinnin aineistossa pidettiin säätiön työskentelyä kulttuurilaitosten kanssa (erityisesti mainittiin museot ja teatterit) tärkeänä, hyvänä ja monipuolisena. Jo tehtyä työnä pidettiin vaikuttavana ja kehittämistarpeita nähtiin olevan edelleen laajalti kentällä.
-

-
- » Viranomaisilla puolestaan on usein vaikeuksia löytää toimivia keinoja ja kanavia vähemmistöjen osallistamiseen ja vuoropuhelun käymiseen venäjänkielisten ja muiden vähemmistöjen kanssa. Säätiön nähtiin tehneen onnistuneita avauksia osallistamisen ja vuoropuhelun parantamiseksi.
-

Tässä luvussa esitetään havaintoja siitä, tekeekö Cultura-säätiö oikeita asioita, oikeaan aikaan ja vaikuttavasti.

Säätiön nähtiin haastatteluissa tuntevan hyvin ja monipuolisesti venäjänkielisiä sekä eri venäjänkielisiä järjestöjä ja muita toimijoita. Säätiöllä nähtiin olevan moniin suuntiin myös hyvät yhteydet. Venäjänkielinen vähemmistö Suomessa on monella eri tavalla heterogeeninen. Haastatteluissa esitettiin arvioita, että venäjänkielisessä yhteisössä on vain rajallisesti kiinnostusta seurata ja osallistua säätiön kaltaisen toimijan toimintaan. Tämän nähtiin olevan yhteydessä myös siihen, missä määrin venäjänkielisessä vähemmistössä koetaan kieliryhmän sisällä yhteisöllisyyttä ja millaisia sen ilmenebismuodot ovat. Usea haastateltu arveli, että säätiön hankkeet ja toimenpiteet tavoittavat "pienempiä ryhmiä", jotka ovat muutoinkin aktiivisia ja tuntevat yhteiskuntaa ja erilaisia toimijoita sekä osaavat hakea ja seurata tietoja siitä, mitä tapahtuu. "Aina tavoitetaan ne, jotka löytävät kaikille muuallekin." Säätiön toiminnan tarkempaa kohdentumista venäjänkielisten parissa on kuitenkin monen mielestä kokonaisuudessaan vaikeaa hahmottaa. Haastatteluissa tuotiin myös esiin kriittisempiä näkemyksiä siitä, että säätiön toiminta näyttäytyy osin "elitistisenä", koulutetuille ja edistyksellisille suunnatulta. "Älkää unohtako tavallista ihmistä, oli hän sitten venäjän-, suomen- tai muunkielinen." Toisaalta korostettiin myös sitä, että kaikki toiminta yleensä tavoittaa parhaiten ne, joilla on valmiuksia, kiinnostusta ja kykyä seurata, mitä on tapahtumassa. Tärkeänä haastatteluissa pidettiin venäjänkielisten ja muiden vähemmistöjen välisen vuorovaikutuksen lisäämistä sekä eri vähemmistöjen välisiin asenteisiin vaikuttamista.

Säätiön tavoissa ja pyrkimyksissä vaikuttaa on kuitenkin erilaisia tasoja, joista venäjänkielisiin kohdistuva toiminta muodostaa vain yhden väylän. Moni haastateltu piti vaikuttavuuden kannalta tärkeimpinä väylinä kulttuurilaitoksia ja kuntia. Vaikuttavuuden nähtiin olevan suurinta vaikutettaessa isoimpiin strategisiin toimijoihin. Kulttuurilaitokset ja kunnat nähtiin ikään kuin säätiön toimijoiden kanssa yhdessä kehittämän jalkauttajina.

Arvioinnin aineistossa pidettiin säätiön työskentelyä kulttuurilaitosten kanssa (erityisesti mainittiin museot ja teatterit) tärkeänä, hyvänä ja monipuolisena. Jo tehtyä työnä pidettiin vaikuttavana ja kehittämistarpeita nähtiin olevan edelleen laajalti kentällä. Esimerkiksi moni haastateltu sidosryhmän edustaja tunnisti edelleen tärkeäksi tuoda esiin sitä, miten kulttuuripalveluissa yleisesti huomioidaan suomenkielisten ohella muunkieliset lähinnä turisteina ja vierailijoina eikä Suomessa asuvina kansalaisina ja kuntalaisina. Säätiön toteuttaman työn osalta museokentän edustajat kiittivät säätiötä aidosta yhdessä tekemisestä, venäjänkielisen yhteisön tuntemuksesta, palvelumuotoilusta ja halusta pitkäjänteiseen kumppanuuteen. Yleisesti ottaen kulttuurilaitoksilla ei kuitenkaan välttämättä itselläänkään ole hyviä keinoja seurata yhteisten kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia. Pyrkimyksenä on tavoittaa "erilaisia yleisöjä", ei vain "yleisöä", mutta palveluiden käytön seuranta ei

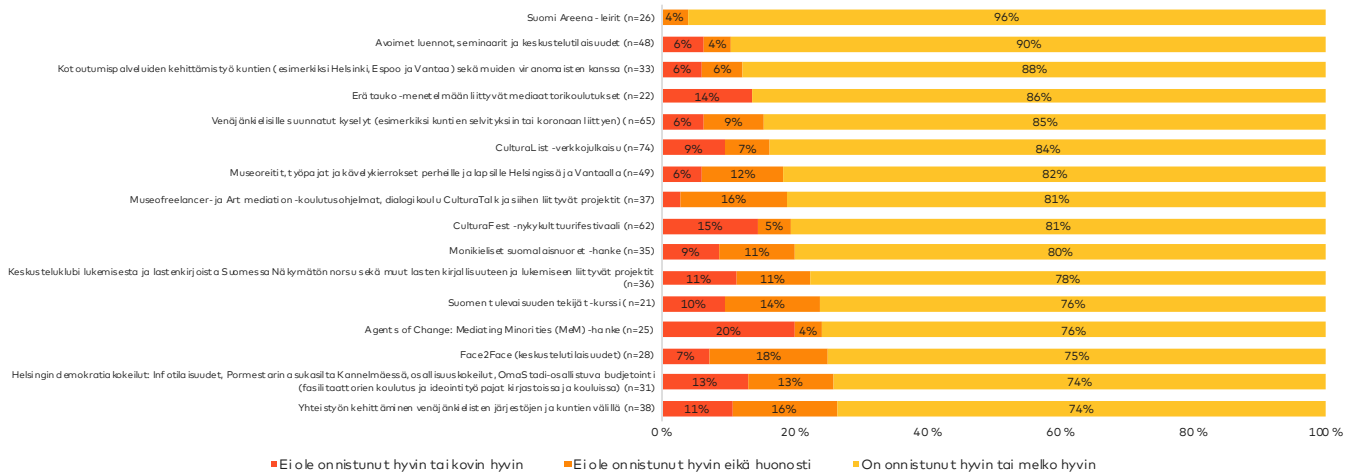
välttämättä mahdollista sitä, että kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia pystyttäisiin kovin hyvin todentamaan.

Viranomaisilla puolestaan on usein vaikeuksia löytää toimivia keinoja ja kanavia vähemmistöjen osallistamiseen ja vuoropuhelun käymiseen venäjänkielisten ja muiden vähemmistöjen kanssa. Säätiön nähtiin tehneen onnistuneita avauksia osallistamisen ja vuoropuhelun parantamiseksi. Samalla kuitenkin sidosryhmähaastatteluissa todettiin, että toiminnan kenttä on erittäin laaja jo määrällisesti ajateltaessa kuntia ja tulevia hyvinvointialueita. Jo säätiön perustajajäsenenä olevien kuntien merkitys venäjänkielisen vähemmistön ja suomalaisen yhteiskunnan kaksisuuntaisen integraation edistäjänä on suuri, joten säätiön nähtiin olevan hyvin asemoitunut rakentamaan työkaluja ja levittämään ratkaisuja ja toimintamalleja. Säätiön kuntaosaaminen arvioitiin kuitenkin vielä melko ohueksi. Esimerkiksi kuntia edustaneet haastatellut toivat esiin yhteistyöhön tarvittavan riittävän aikajänteen. Kuntien ei ole kovinkaan helppoa toimia nopealla aikataululla, vaan aikaa usein tarvitaan puolesta vuodesta vuoteen. Lisäksi on ymmärrettävä asioihin vaikuttaminen poliittisen päätöksenteon ja virkamiestyön kautta. Kunnat ovat myös itse erilaisissa kehitysvaiheissa. Säätiön kannalta tämä tarkoittaa sitä, että kyse voi olla asioiden, ajatusten ja muutoksen herättelystä tai sitten kyse voi olla jo kunnan omasta tahtotilasta ja itse tunnistamasta muutostarpeesta, jonka ratkaisemiseksi säätiöllä voi tarjota käytännön tukea.

Säätiön suhde venäjänkieliseen järjestökenttään Suomessa nosti haastatteluissa esiin muutamia huomioita. Haastatteluissa ymmärrettiin hyvin, että säätiön tavoitteet, tehtävät ja rooli ovat toisenlaisia kuin yhdistysten. Selkeää rajausta pidettiin tärkeänä siksikin, että järjestökenttää pidettiin heterogeenisena ja osin pulmallisena sen osalta, missä määrin eri järjestöjä voi pitää yhteisön eri äänien esiin tuojina. Yleisesti ottaen venäjänkielisten yhdistysten suhteita ja yhteyksiä eri viranomaisiin pidettiin edelleen heikkoina tai satunnaisina joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Tämän yhdistysten, yhteisöjen ja viranomaisten välisen kuilun kuromista umpeen pidettiin tärkeänä ja säätiölle soveltuvana tehtävänä. Haastatteluissa esitettiin myös toiveita, että erilaisia kokeiluja voisi kuitenkin tehdä rohkeammin järjestöjen kanssa. Säätiöllä nähtiin olevan yhteyksiä viranomaisiin ja järjestöillä puolestaan venäjänkielisiin yhteisöihin. Säätiö toimii tässä risteyskohdassa, mikä tekee siitä kiinnostavan kumppanin.

Edellisessä luvussa kuvailtiin säätiön onnistumista tehtävissään. Arvioinnin yhteydessä kysyttiin tarkemmin näkemyksiä onnistumisesta yksittäisten toimenpiteiden ja projektien osalta. Kysymys esitettiin samansuuntaisesti sekä sähköisessä sidosryhmäkyselyssä että venäjänkielisille suunnatussa sähköisessä kyselyssä. Seuraavat tulokset ovat vastausvaihtoehtohtokohtaisen vastaajamäärän vähyyden ja vaihtelun vuoksi (n=21-74) ennen kaikkea suuntaa antavia.

Alla on lueteltu säätiön viime aikoina toteuttamia hankkeita ja toimenpiteitä. Arvioi näiden onnistumista siltä osin kuin tunnet niitä. (%)

Kuva 2. Venäjänkieliseen kyselyyn vastanneiden näkemykset säätiön toimenpiteiden onnistumisesta.

Kuten yllä näkyy, venäjänkieliseen kyselyyn vastanneista hyvin tai melko hyvin onnistuneina pidettiin erityisesti Suomi Areena -leirejä, avoimia luentoja, seminaareja ja keskustelutilaisuuksia, kotoutumispalveluiden kehittämistyötä, Erätauco-menetelmään liittyviä mediaattorikoulutuksia ja venäjänkielille suunnattuja kyselyjä (esimerkiksi kuntien selvityksiin tai koronaan liittyen). Kaikista kyselyyn vastanneista edellä mainittuja toimenpiteitä tunnettiin kokonaisuudessaan vähän, mikä näkyy siinä, että vastaajamäärät ovat pieniä. Sidosryhmäkyselyssä, jossa niin ikään oli vähän vastaajia, parhaiten onnistuneina pidettiin tiedon ja selvitysten tuottamista Suomessa asuvasta venäjänkielisestä väestöstä, Erätauco-menetelmään liittyviä mediaattorikoulutuksia, Vantaan kaupungin kanssa tuotettua osallisuusselvitystä, Kotkan kaupungin dialogi-interventiota, kotoutumispalveluiden kehittämistyötä, Suomi Areena -leirejä, Keskusteluklubia lukemisesta ja lastenkirjoista, CulturaLab Museota, Agents of Change (MeM)-hanketta ja Culturalist-verkkójulkaisua.

Sidosryhmähaastattelussa yksittäisistä toteutetuista toimenpiteistä nostettiin hyvinä pidettyinä esiin erityisesti seuraavat: Culturalist, CulturaLab, "koronakysely", Erätauco-menetelmä ja siihen liittyvät mediaattorikoulutukset, avoimet luennot, seminaarit ja keskustelutilaisuudet, Helsingin demokraatiakokeilut, Vantaan osallisuusselvitys, Monikieliset suomalaisnuoret ja MeM-hanke. Lisäksi usea haastateltu tunsi CulturaFestin. Vaikuttavuuden näkökulmasta hyvinä pidettiin erityisesti nuoriin kohdistunutta työtä sekä museoiden kanssa tehtyä työtä.

Venäjänkielille suunnatussa sähköisessä kyselyssä oli myös mahdollisuus jättää kirjallisia perusteita ja toiveita. Useassa vastauksessa keuhuttiin Culturalistia ja etenkin sen kaksikielisyyttä, joka koettiin hyväksi tavaksi parantaa suomen kielen taitoa. Osassa vastauksista toivottiin säätiön toimintaa laajemmin ympäri Suomen. Tiedottaminen ja tiedonsaanti nähtiin osassa vastauksissa heikoksi, minkä johdosta toivottiinkin jatkossa parempaa tiedottamista. Monet vastaajat kokivat, että tieto säätiön tapahtumista ja toiminnasta ei tavoita venäjänkielisiä tarpeeksi hyvin. Vastauksissa toivottiinkin esimerkiksi mainoksia lehtiin tai verkkoon. Toinen usein toistuva teema oli toive siitä, että säätiö tekisi enemmän yhteistyötä muiden organisaatioiden kuten esimerkiksi järjestöjen

kanssa. Myös toiminnan keskittyminen pääkaupunkiseudulle nousi esiin monessa vastauksessa. Toimintaa toivottiin enemmän muualle Suomeen ja toiminta nähtiin pitkälti pääkaupunkikeskeisenä. Muutama haastateltu sidosryhmän edustaja piti hyvänä, että viime aikoina näkyvyyttä on kuitenkin ollut muuallakin. Maantieteellisen ulottuvuuden laajentamista ja säätöbrändin alueellisen tunnettuuden parantamista pidettiin tärkeänä, koska venäjänkieliset ovat tärkeä vähemmistö eri puolilla maata. Toki osa haastatelluista ymmärsi, että vaikuttavuutta haetaan myös välillisesti kouluttamalla ja kehittämällä eri toimijoita ja palveluita eri alueilla. Vaikka toisaalta haastatelluissa ymmärrettiinkin, että säätöbrändin toiminnan resurssit rajoittavat sitä, miten erilaista konkreettista toimintaa voi toteuttaa eri puolilla maata, nostettiin silti esiin, ettei tunnettuutta tai toiminnan vaikuttavuutta ole helppoa kehittää ilman läsnäoloa ja vuorovaikutusta. "Säätöbrändi voisi olla enemmän maakunnissa ja siellä olevien ihmisten tavoitettavissa." Yhteistyön nähtiin myös olevan helpompaa, jos toiminta koetaan maantieteellisesti "lähellä" olevaksi.

Yksittäisinä kehittämisideoina mainittiin esimerkiksi luennot Suomen historiasta, podcastit ja CulturaFestin integroiminen isommissa kaupungeissa niiden omiin kulttuuriohjelmiin. Kulttuurista ja maiden historiasta toivottiin online-luentoja, keskusteluja ja podcasteja. Vastauksissa toivottiin myös kulttuurisuhteiden kehittämistä ja kulttuurien integraation lisäämistä. Toiveita oli mm. Suomessa asuvien venäläisten muusikoiden tukemisesta ja heidän kanssaan yhteistyössä järjestetyistä konserteista. Lisäksi toivottiin yleisesti enemmän toimintaa lapsille.

Arvioinnin aineistossa esiintyy monipuolista pohdintaa kulttuurin ja taiteen merkityksestä säätöbrändin toiminnalle. Monelle sidosryhmän edustajalle kulttuuri ja taide näyttäytyvät säätöbrändin toiminnassa erityisesti menetelminä ja keinoina. Haastatteluissa muutosta säätöbrändin aiempaan toimintaan kuvattiin siirtymänä kulttuurivaihdosta ja omakielisestä kulttuuritoiminnasta kulttuuripainotteiseen kotoutumiseen ja osallisuuden edistämiseen. Muutosta pidettiin tervetulleena. Kulttuuria ja taidetaita välineinä ei haastatteluissa nähty niinkään "korkeakulttuurina" tai "esityksinä", vaan enemmän "vuorovaikutuskulttuurina" ja antirasistisena työvälineenä.

Kulttuurin ja taiteen keinoja pidettiin tarkoituksenmukaisina ja toimivina edistettäessä osallisuutta ja kaksisuuntaista integraatiota. Haastatteluissa arvioitiin, että kulttuuri ja taide toiminnan muotoina ja alustoina toimivat hyvin osallisuuden edistämässä, vuoropuhelun luomisessa ja kaksisuuntaisen integraation edistämässä. Ajassa kiinni olevat, korkeatasoiset ja innovatiiviset tapahtumat nähtiin pääasiassa vetovoimaisina keinoina houkuttaa erilaisia yleisöjä yhteen. Lisäksi kulttuurista hyvinvointia pidettiin vähemmistöille tärkeänä – ja siksi myös yhteiskunnallisesti tärkeänä – tekijänä.

Uudenlaiset identiteetit ja niiden kehittyminen, kaksikielisyys ja monikielisyys, erityisesti vähemmistöön kuuluvien nuorten ja lasten, keskuudessa nähtiin osuvana toimintana säätöbrändille. Samalla kuitenkin sidosryhmien haastatteluissa toivottiin perinteisemmin eri ikäryhmille soveltuvia kulttuurisäilyttäjiä. Toisaalta haastatteluissa ymmärrettiin, että säätöbrändin rooli tulisi olla muita toimijoita, esimerkiksi kulttuurilaitoksia, kuntia ja järjestöjä, vahvistava ja niiden kehittämistä helpottava. Säätöbrändillä nähtiin olevan sellaista kokemusta, osaamista ja tietoa, että se pystyykin vahvistamaan muita sekä luomaan yhteyksiä toimijoiden välille.

Säätiö näyttöytyy arviointiaineistossa toimintatavoiltaan modernina ja tehokkaana. Säätiön projekti- ja tuottamisosaamista kehitettiin. Henkilöstöresursseja katsottiin käytettävän tehokkaasti ja rajallisten resurssien realiteetit ymmärtäen. Lisäksi haastatteluissa kiinnitettiin huomiota osallistamiseen ja dialogin fasilitointiin liittyvään säätiön hyvänä pidettyyn osaamiseen. Säätiön hyvän osaamisen ja näkemyksellisyyden nähtiin haastatteluissa mahdollistavan sen, että säätiön vaikuttavuus on suurempaa kuin vain säätiön oma toiminta. Verkostojen kautta toimiminen ja sidosryhmien ja kumppaneiden osaamisen kasvattaminen ovat myös osa säätiön vaikuttavuutta sen oman toiminnan lisäksi.

2.3 Säätiön vaikuttavuuden kehittäminen

Keskeiset havainnot

- » Sidosryhmähaastatteluissa esitettiin useita erilaisia tapoja kehittää säätiön toimintaa tulevaisuudessa.
 - » Jatkuvana haasteena kaikessa maahanmuuttajiin ja eri vähemmistöihin liittyvässä työssä nähtiin "kuplautuminen" siihen, että ne, jotka ovat jo löytäneet tavalla tai toisella toiminnan piiriin, ovat toiminnan oikea ja riittävä kohderyhmä.
 - » Sidosryhmät pitivät sekä haastatteluiden että sähköisen kyselyn perusteella tärkeänä tiedon tuottamista Suomessa asuvasta venäjänkielisestä väestöstä sekä sen välittämisestä kotoutumispalveluiden kehittämiseen. Mikäli säätiö etenee toimimaan vahvemmin kehittäjänä ja palvelumuotoilijana kotoutumisen kentällä, nostettiin haastatteluissa esiin huomioita, että samalla voi olla vaikeaa toimia merkittävilta osin yhden tietyn vähemmistön kanssa.
-

Tässä luvussa esitetään havaintoja siitä, miten Cultura-säätiö voisi kehittää toimintaansa ollakseen entistä vaikuttavampi ja mihin tekemiseen kannattaa panostaa ja kohdistaa resursseja.

Sidosryhmähaastatteluissa esitettiin useita erilaisia tapoja kehittää säätiön toimintaa tulevaisuudessa. Osa haastatteluista pohti, missä määrin säätiön toimintaa nykymuodossaan voisi vielä nykyistä enemmän laajentaa tavoittamaan ja koskemaan muita vähemmistöjä. Vähemmistöjen välisen suhteiden parantaminen ja eri vähemmistöjen yhteiset intressit esimerkiksi palveluiden kehittämisessä mainittiin esimerkkeinä toiminta-alueista, jotka ovat jo nykyiseltään säätiön strategiassa ja joissa säätiöllä on jo toimintaa, mutta joissa tarpeita yhteiskunnassa on paljon. Toiveena esitettiin myös, että eri vähemmistöryhmien huomioiminen ja osallistuminen voisi olla säätiössä "oletusarvo", vaikka venäjänkielinen vähemmistö olisikin toiminnan ytimessä. Säätiöllä nähtiin olevan roolia esimerkiksi eri vähemmistöryhmiä yhdistävien tarpeiden viestijänä tai niihin pohjautuvien aloitteiden alullepanijana tai eteenpäin viejänä.

Haastattelut toivat esiin myös venäjänkielisten muita Suomessa olevia vähemmistöryhmiä kohtaan esittämät negatiiviset asenteet yhtenä yhteisön kipupisteinä. Näihin asenteisiin vaikuttamista ehdotettiin yhdeksi tulevaisuuden painopisteeksi. Asenteisiin vaikuttamisen nähtiin olevan relevantti

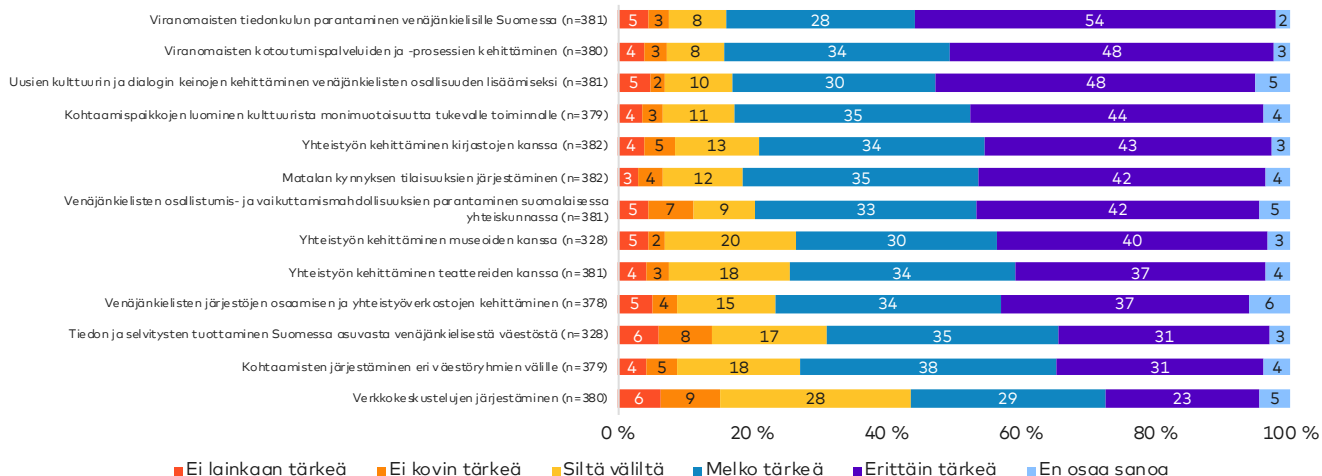
monen eri vähemmistöryhmän mutta myös monen viranomaisen ja muun organisaation yhteinen tavoite, joka mahdollistaisi säätiölle monenlaista yhteistyötä jatkossa.

Lisäksi haastatteluissa esitettiin arvioita, että Suomessa olisi aiempaa paremmin valmiuksia käsitellä venäjänkielisen vähemmistön ja suomenkielisten välisiä suhteita. Epäsuotuisat Venäjän valtioon liitetyt asiat, tapahtumat ja mielikuvat vaikuttavat kielteisesti, mutta silti haastatteluissa pääsääntöisesti arvioitiin, että yhteiskunnallisessa ja julkisessa keskustelussa Venäjään, venäläisiin ja venäjänkielisiin Suomessa liittyvät keskustelut on mahdollista erottaa toisistaan. "On paljon hyvää ja yhdistävää, josta pitäisi myös rohkeasti puhua eikä vain pelätä ja jättää puhumatta." Säätiöllä nähtiin olevan osaamista, näkemyksellisyyttä ja mahdollisuuksia tämänkaltaisiin näkyvämpiinkin yhteiskunnallisiin keskustelunavauksiin, joiden pohjalta voisi syntyä vuorovaikutusta ja kohtaamisia.

Sekä venäjänkielisille suunnatussa kyselyssä että sidosryhmille suunnatussa kyselyssä kysyttiin säätiön toiminnan teemojen tärkeydestä eli siitä, mitä pidetään tärkeänä ja millaisia asioita säätiö voisi jatkossa edistää ja tehdä (alla kuvat 3 ja 4). Vastauksissa havaittiin samansuuntaisuutta: esimerkiksi viranomaisten tiedonkulun parantamista venäjänkielisille Suomessa pidettiin erittäin tärkeänä sekä venäjänkielisille suunnatun kyselyn vastauksissa että sidosryhmille suunnatun kyselyn vastauksissa. Molemmissa vastaajaryhmissä tärkeänä pidettiin erityisesti myös kohtaamispaikkojen luomista kulttuurista monimuotoisuutta tukevalle toiminnalle sekä uusien kulttuurin ja dialogin kehittämistä venäjänkielisten osallisuuden lisäämiseksi. Toisin kuin sidosryhmäkyselyn vastaajat, venäjänkielisille suunnatun kyselyn vastaajat kokivat tärkeäksi myös viranomaisten kotoutumispalveluiden ja -prosessien kehittämisen. Sidosryhmäkyselyn vastauksissa tärkeänä pidettiin em. mainittujen lisäksi kohtaamisten järjestämistä eri väestöryhmien välille. Venäjänkielisten kyselyn vastauksissa kohtaamisten järjestämistä pidettiin vähemmän tärkeänä.

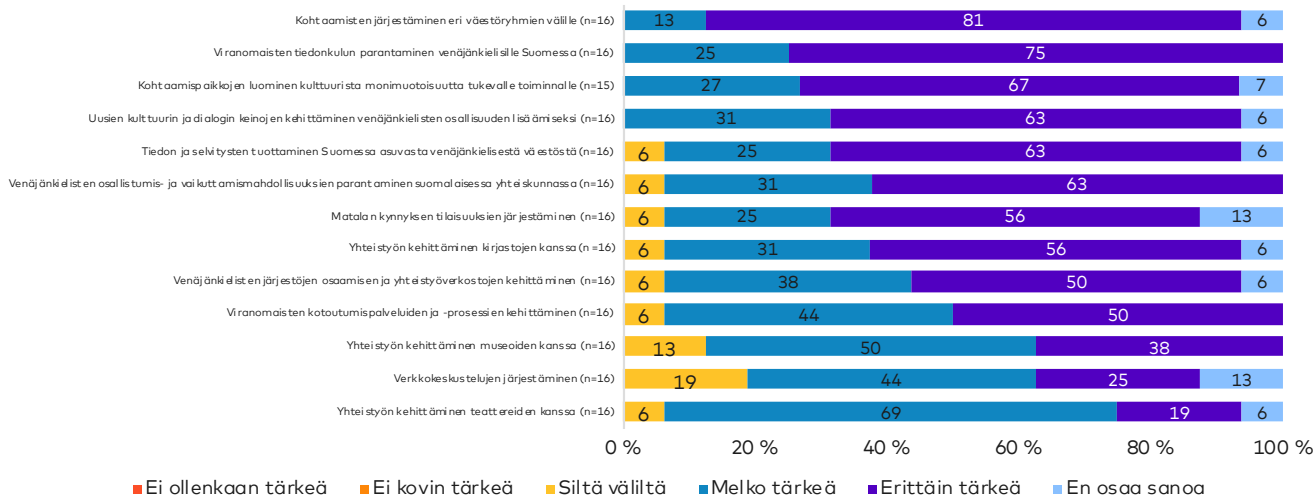
Kyselyn tuloksia tarkasteltaessa on kuitenkin hyvä pitää mielessä, että käytetyt käsitteet ovat osin monitulkintaisia, joten vastaajat ovat voineet ymmärtää niitä keskenään eri tavoin.

Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita? Alla on lueteltu asioita, joita säätiö voisi jatkossa edistää ja tehdä. (%)

Kuva 3. Venäjänkielisille suunnatun kyselyn vastaukset: mitä säätiö voisi jatkossa edistää ja tehdä.

Kuinka tärkeinä pidät seuraavia asioita? Alla on lueteltu asioita, joita säätiö voisi jatkossa edistää ja tehdä. (%)

Kuva 4. Sidosryhmäkyselyn vastaukset: mitä säätiö voisi jatkossa edistää ja tehdä.

Venäjänkielisille suunnatun kyselyn vastauksia kysymykseen siitä, mitä säätiö voisi jatkossa edistää ja tehdä tarkasteltiin myös ristiin taustamuuttujia vasten. Erot vastausten välillä olivat vähäisiä, ja kaikkea kysymyksessä esitettyä toimintaa pidettiin lähtökohtaisesti vähintään melko tärkeänä. Muutama toimintamuoto nousi kuitenkin esiin ristiintaulukoinneissa. Erityisesti museoiden, teatterien ja kirjastojen kanssa tehtävä yhteistyö jakoi mielipiteitä. Esimerkiksi suomen kieltä osaamattomien keskuudessa yhteistyön kehittämistä museoiden, teatterien ja kirjastojen kanssa ei nähty niin tärkeäksi kuin niiden vastaajien keskuudessa, jotka osasivat suomea alkeistasolla, keskitasolla,

hyvin tai äidinkielen tasolla. Vastaavasti verkkokeskustelujen järjestämistä pidettiin vähemmän tärkeänä suomea osaamattomien keskuudessa.

Sukupuoli vaikutti vastauksiin vain vähän. Esimerkiksi miehistä 66 prosenttia piti yhteistyön kehittämistä museoiden kanssa erittäin tai melko tärkeänä, kun naisista vastaava luku oli 75 prosenttia. Ikä vaikutti vastauksiin jonkin verran. Esimerkiksi kohtaamisten järjestämistä eri väestöryhmien välille pidettiin tärkeämpänä vanhempien vastaajien keskuudessa. 18–33-vuotiaista yhteensä 42 prosenttia piti kohtaamisten järjestämistä eri väestöryhmien välille vähemmän, ei lainkaan tai ei kovin tärkeänä tai suhtautui neutraalisti asiaan. Vastaavasti yli 55-vuotiaista 77 prosenttia piti kohtaamisten järjestämistä erittäin tai melko tärkeänä. Erityisesti verkkokeskustelujen järjestämistä pidettiin selkeästi vähemmän tärkeänä nuorten keskuudessa. Vain 27 prosenttia 18–33-vuotiaista piti verkkokeskustelujen järjestämistä erittäin tai melko tärkeänä, kun vastaava luku oli yli 55-vuotiailla 63 prosenttia.

Koulutustausta vaikutti joihinkin näkemyksiin jonkin verran. Peruskoulun käyneet pitivät venäjänkielisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamista suomalaisessa yhteiskunnassa vähemmän tärkeänä kuin toisen asteen tai korkeakoulun suorittaneet. Myös verkkokeskustelujen järjestämistä ja venäjänkielisten järjestöjen osaamisen ja yhteistyöverkostojen kehittämistä pidettiin vähemmän tärkeänä peruskoulun suorittaneiden keskuudessa. Tarkastelussa on kuitenkin syytä huomioida osan vastauksista varsin pieni vastaajamäärä sekä tulosten osittain hyvin pienet erot. Täten edellä kuvattuja tuloksia on syytä tarkastella korkeintaan suuntaa antavina näkemyksinä.

Nykyisen toiminnan vaikuttavuuden kehittämistä tarkemman kohderyhmäajattelun avulla

Sidosryhmähaastatteluissa ja sidosryhmäkyselyn vastauksissa nostettiin esiin ajatuksia tärkeistä kohderyhmistä jatkossa. Suomessa asuvien venäjänkielisten nähtiin olevan toiminnan ydintä. Osa haastatteluista kuitenkin peräänkuulutti tarkempia kohderyhmiä tämän määrittelyn sisälle, esimerkiksi kohdentumista nuoriin pidettiin hyvänä. Osa toi esiin ne ryhmät, joita kulttuuripalvelut nykyiseltään tavoittavat huonosti, mutta jotka voisivat olla tavoitettavissa oikein kohdennetuilla toimenpiteillä. Tällä viitattiin siihen, että sen sijaan, että tavoitetaan taiteesta ja kulttuurista kiinnostuneita kansainvälisesti suuntautuneita ja avoimesti ajattelevia nuoria, pyrittäisiin ennemmin tavoittamaan esimerkiksi niitä "konservatiivisempia keski-ikäisiä", jotka eivät käytä kulttuuripalveluja. Samalla on kuitenkin huomioitava eri toimijoiden tehtävät ja roolit. Palveluiden saavutettavuuden parantaminen on palveluiden tarjoajien tehtävä, jossa säätiö voi auttaa. Säätiö ei voi ratkaista tätä toimijoiden puolesta. Säätion nähtiin kyllä jo nykyiseltään lähestyvän asiaa monipuolisesti eli niin, että "nykytaiteen ja gallerioiden lisäksi mukana on lukeminen ja kirjastot". Lisäksi mainittiin ne venäläistaustaiset, jotka eivät käytä suomalaisia informaatiokanavia eivätkä saa tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen heille tarjoamista mahdollisuuksista. Osa puolestaan toivoi sekä tarkempaa toiminnan kohdentamista että laajempaa maantieteellistä fokusta ja läsnäoloa. Toiminnan toivottiin olevan nykyistä näkyvämpää useammalla alueella ja useammassa kaupungissa. Keskustelu kohderyhmistä liittyy oleellisesti pohdintaan säätion vaikutuslogiikasta. Palvelumuotoiluajattelun mukaisesti säätiö voi pyrkiä osallistamaan pienemmän määrän erilaisia käyttäjiä (tai joissain tilanteissa "kärkikäyttäjiä"). Tällaisista kokeiluista saadun kokemuksen perusteella säätiö

pyrkii luomaan sellaisia toimintamalleja ja ratkaisuja, jotka palvelevat laajempia kohderyhmiä tai yleisöjä.

Lähitulevaisuudessa merkitykseltään kasvaa edelleen toisen sukupolven venäjänkielisten asema ja identiteetti. "Kuinka säilyttää kieltä ja kulttuuria ja samalla tuntee olevansa ja tulevansa hyväksytyksi suomalaisena?" Lisäksi toivottiin huomiota monikielisiin nuoriin ja ylipäätensä toiseen ja kolmanteen sukupolveen yltävään työhön. Sukupolviin kytketyt käsitteet eivät ole säätöön kannalta kuitenkaan ongelmattomia, sillä niiden voi nähdä uusintavan ja vahvistavan pysyvää erilaisuutta tai irrallisuutta. Haastatteluissa esitettiin myös näkemyksiä, että toiminnan tulisi vain yleisesti tähdätä venäjänkielisen väestön osallistumismahdollisuuksien lisäämiseen ja venäjänkielisen väestön kotoutumisen edistämiseen.

Jatkuvana haasteena kaikessa maahanmuuttajiin ja eri vähemmistöihin liittyvässä työssä nähtiin "kuplautuminen" siihen, että ne, jotka ovat jo löytäneet tavalla tai toisella toiminnan piiriin, ovat toiminnan oikea ja riittävä kohderyhmä. Työläämpänä pidettiin sen miettimistä, onko säätöön toimintaan nykyiseltään tavoitettu oikeat ihmiset ja organisaatiot. Tätä kuitenkin kehoitettiin pohtimaan.

Osin haastatteluissa nähtiin, että osallisuutta ja kaksisuuntaista integraatiota pitäisi erityisesti edistää siellä, missä toimijoiden välinen luottamus on vähäistä ja yhteyksiä eri toimijoiden välillä on nykyiseltään olemattomasti. Muutamassa haastattelussa tuotiin esiin esimerkiksi "saman mielisten" nuorten omakieliset ja muihin ryhmiin negatiivisesti suhtautuvat ryhmät. Haastatteluissa ei kuitenkaan pidetty itsestään selvänä, että vaikka tällainen tunnistettu yhteiskunnallinen ongelma on olemassa, että juuri säätöön tulisi toiminnallaan pyrkiä sitä ratkomaan. "Ketekä kaikki viranomaiset, järjestöt ja muut toimijat jo nyt jo pyrkivät ratkomaan tätä samaa ongelmaa? Onko se säätöille järkevä tehtävä vai onko se esimerkiksi kunnan nuorisotoimen ja muiden viranomaisten tehtävä?" Joka tapauksessa etnisten suhteiden parantamisessa nähtiin olevan tekemistä myös venäjänkielisen väestön sisällä.

Vaikuttavuuden kehittämistä tarvitaan siellä, jossa potentiaali on suurta. Osa sidosryhmistä toivoi satsaamista isoihin näkyviin kokonaishankkeisiin merkittävimpien kulttuurilaitosten kanssa, koska näin voidaan potentiaalisesti tavoittaa isoja määriä ihmisiä, luoda kohtaamisia ja synnyttää uutta ajattelua ja ymmärrystä sekä vaikuttaa asenteisiin. Toisena keskeisenä vaikuttavuuden kehittämisen suuntana pidettiin kuntia sekä hyvinvointialueita ja niiden kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämistä koskevaa toimintaa.

Säätö kaksisuuntaisen kotoutumisen edistäjänä

Sidosryhmät pitivät sekä haastatteluiden että sähköisen kyselyn perusteella tärkeänä tiedon tuottamista Suomessa asuvasta venäjänkielisestä väestöstä sekä sen välittämisestä kotoutumispalveluiden kehittämiseen. Mikäli säätö etenee toimimaan vahvemmin kehittäjänä ja palvelumuotoilijana kotoutumisen kentällä, nostettiin haastatteluissa esiin huomioita, että samalla voi olla vaikeaa toimia merkittävilta osin yhden tietyn vähemmistön kanssa. "Haluaako säätö olla venäjänkielisten kotoutumisen asiantuntija vai kotoutumisen asiantuntija?". Kaksisuuntaisen kotoutumisen

edistämistä ei pidetty niinkään yhden tietyn ryhmän tarpeiden ja haasteiden ratkomisena. Toisaalta haastatteluissa ymmärrettiin, että monet kohdatuista asioista ja tehdyistä havainnoista esimerkiksi palveluiden toimimattomuuteen tai palvelupuutteisiin liittyen koskevat laajemmin kotoutujia ja kotoutumisen edistämistä. Samoin se, että säätiöllä on jo nykyisellään toiminnassaan kosketuspintaa myös muihin vähemmistöihin ja kotoutujiin, lisää säätiön osaamista ja ymmärrystä laajemmin kotoutumisen edistämisestä. Osa silti kehotti pohtimaan toisaalta säätiön identiteettiä ja toisaalta sitä, millaisena toimijana säätiö nähdään ja haluaa tulla nähdyksi. "Voi olla vaikeaa ymmärtää toimintaa, jossa sekä ajetaan kaikille parempaa integraatiota että pyritään saamaan aikaan yhdelle ryhmälle erityisiä toimenpiteitä tai palveluja." "Nähdäänkö tällainen toimija palvelumuotoilijana vai etujärjestönä?" Palvelujärjestelmän tai sen yksittäisten palveluiden kehittäminen ja muotoilu edellyttää kokonaisvaltaisuutta. Ajatuksellisesti kaksisuuntaisen integraation kokonaisvaltainen edistäminen voidaan nähdä "selän kääntämisenä" jollekin tietylle yhdelle kohderyhmälle.

Haastatteluissa mainittiin myös, että ollakseen uskottava kotoutumispalveluiden kehittäjä on kyettävä vaikuttamaan myös palveluihin liittyviin odotuksiin ja oletuksiin, jotka voivat olla myös epärealistisia tai virheellisiä. Tällöin yhdeksi tehtäväksi tulee virheellisten käsitysten oikominen ja odotusten saaminen realistisiksi. "Pahinta ovat vääränlaiset odotukset ja pettymys viranomaisiin sekä niiden johdosta rapautuva luottamus viranomaisiin ja yhteiskuntaan." Toisaalta säätiön nähtiin olevan oikea toimija tuomaan esiin näkemyksiä siitä, mitä viranomaisten tulisi miettiä ja ratkoa. Haastattelussa nostettiin kuitenkin esiin, että kehittämiseen ja kehittämistarpeisiin liittyvä viestiminen ei voi olla vain negatiivista tai kriittistä, vaan sen tulee olla ratkaisukeskeistä ja toteuttamiskelpoista. Niin ikään tuotiin esiin, että palvelukehittämisessä on tarkasteltava myös kotoutujan omaa aktiivisuutta palvelun onnistumisen osatekijänä. Ongelmien ratkaisu ei riipu vain viranomaisen tekemisestä. Säätiölle sopivan roolin määrittelyn haasteen kotoutumisen edistämisen kentällä nähtiin liittyvän osin siihen, millainen venäjänkielisten yhdistyskenttä on ja millaiset yhteydet sillä on viranomaisiin. Haastatteluissa kehoitettiin myös tarkastelemaan muita säätiöitä ja sitä, millaisia tehtäviä ne ovat katsoneet itselleen sopiviksi.

Tunnettuuden ja näkyvyyden kehittäminen

Tunnettuuden nostamiseksi ehdotettiin markkinoinnin ja viestinnän vahvistamista, mutta haastatteluissa esitettiin myös kriittisiä näkemyksiä siitä, missä määrin näiden keinojen kautta voidaan vahvistaa säätiön asemaa oikeissa kohderyhmissä. Muutama haastateltava arvioi, että säätiö on viimeisen 1-2 vuoden aikana ollut näkyvillä aiempaa enemmän. Säätiön viestinnältä kaivattiin joka tapauksessa tarkennusta ja terävöittämistä sen suhteen, millaisten viestien tulisi päätyä minkä kohderyhmien silmiin, jotta esimerkiksi säätiön luomat lähestymistavat, toimintamallit ja työkalut tulisivat mahdollisimman laajasti huomioiduksi ja käyttöönnotetuiksi.

Tunnettuutta voisi nostaa muillakin keinoilla kuten esimerkiksi strategisen tason verkostoyhteistyön kautta. Viestinnän kehittämisen yhtenä osana toivottiin myös sidosryhmien, kumppaneiden ja palveluiden tilaajien viestintää säätiön toiminnasta ja tuloksista. Säätiön toiminnan tuloksista viestimistä toivottiin joka tapauksessa lisää. "Pitäkää kaikki sidosryhmät informoituna siitä, mitä teette." Tämän nähtiin olevan yhteydessä myös rahoituksen monipuolistamiseen tulevaisuudessa.

Nykyistä laajempaa maantieteellistä näkyvyyttä pidettiin tärkeänä siitä näkökulmasta, että säätiö nähtäisiin nykyistä laajemmin esimerkiksi kotoutumiseen liittyvien palveluiden ja asiakaspolkujen kehittäjänä, ei vain pääkaupunkiseudun toimijana. Osallisuuden edistäminen, kaksisuuntainen integraatio ja vähemmistöryhmiin liittyvät asiat nähtiin kaikki merkitykseltään kasvavina teemoina ympäri Suomen. Haastatteluissa arveltiin, että säätiöllä on asiantuntemusta ja näkemystä nykyistä rohkeampiinkin ulostuloihin esimerkiksi yhteiskunnallisessa ja julkisessa keskustelussa. "Uskaltakaa käydä yhteiskunnallista keskustelua" ja "seisokaa rohkeasti omilla jaloilla."

Säätiön tunnettuuden kasvu mahdollistaisi eri toimijoiden luottamuksen kasvun säätiöön, mikä entisestään edesauttaa säätiön viestin läpimenossa ja uusien toimintamahdollisuuksien tunnistamisessa.

Osaamisen vahvistaminen säätiössä

Sidosryhmät arvioivat haastattelussa säätiön osaamista omista lähtökohdistaan ja näkökulmistaan käsin. Osaamisen vahvistamista toivottiin erityisesti kotoutumisen ymmärtämiseen, palvelujärjestelmän syvälliseen tuntemukseen sekä kotoutumisen edistämisen politiikan ymmärtämiseen. Tällaista osaamista nähtiin säätiössä olevan vain harvalla. Verkosto-osaamista tulisi niin ikään laajentaa, sillä säätiön verkostoitumisen erityisenä vahvuutena nähtiin edelleen venäjänkielisten toimijoiden kenttä sekä osin kulttuurilaitokset. Erityisesti kotoutumisen edistämisen toimijat tulisi tavoittaa ja tuntea nykyistä paremmin, erityisesti huomioiden, että tämä kenttä on merkittävästi laajentunut muutamien viime vuosien aikana. Kullakin maantieteellisellä alueella voi kotoutumisen edistämiseen kytkeytyä kymmeniä tai satoja toimijoita. Lisäksi toivottiin säätiöön lisää "vaikuttamisosaaamista", jotta säätiö pystyisi vielä paremmin vaikuttamaan viranomaisiin niin valtion kuin kuntien osalta. Mitä enemmän säätiö toimii eri kuntien kanssa, nähtiin säätiöllä olevan myös kuntaosaamisen tarpeita. Kuntien viranomaisten toiminnan ja poliittisen päätöksenteon ymmärtämisen lisäksi täytyy säätiöllä olla riittävästi ymmärrystä kuntien toiminnan suunnittelusta, budjetoinnista, resursseista ja aikatauluista.

Rahoituksen monipuolistaminen

Valtion perusrahoituksen taso vuodesta 2023 eteenpäin ei ollut arvioinnin toteutushetkellä vielä vahvistettua käsitystä ja päätöstä, joten rahoituksen monipuolistamisesta keskusteltiin ilman tarkempaa tietoa siitä, mikä perusrahoituksen taso on jatkossa. Säätiöllä nähtiin olevan annettavaa kotoutumisen kokonaisvaltaisena edistäjänä sekä yleisesti palvelujärjestelmän ja eri palveluiden palvelumuotoilijana. Kotoutumisen edistämistä pidettiin erittäin isona asiakokonaisuutena. Potentiaalisina tilaajina nähtiin lähinnä kunnat ja hyvinvointialueet sekä ministeriöt. Yksittäiseen kohde-ryhmään tai vain tiettyihin palveluihin kohdistuvien selvitys- tai kehittämistoimenpiteiden vaarana pidettiin sitä, että ne voivat jäädä tilaajien näkökulmasta liian irrallisiksi. Kunnissa asiakasnäkökulma ajaa tarkastelemaan useita vähemmistöryhmiä. Toisaalta kokonaisvaltaisempi tarkastelu edellyttäisi tilaajalta isompia resursseja ja toimittajalta monenlaisia osaamisia. Haastatellut kuntatoimijat kuitenkin näkivät, että esimerkiksi kuntien tai seudullisten kotoutumishojelmien laadintaan liittyvät toimeksiannot ovat säätiölle yksi mahdollinen toimintakenttä. Palvelumyynnin

laajentamisen nähtiin haastatteluissa sekä olevan mahdollista että sopivan säätien toimintaan. Mikäli palvelumyynti laajenisi merkittävästi, edellyttäisi se lisärekrytointeja.

Toisaalta sidosryhmien haastatteluissa korostettiin, että jo pelkästään venäjänkieliseen väestöön keskittyvällä asiantuntijaorganisaatiolla on paljon potentiaalista tekemistä. Tyypillisiä lausahduksia haastatteluissa olivat: "älkää yrittäkö syleillä koko maailmaa", "pitäkää katse pallossa", "pitäkää oma fokus kirkkaana" ja "kaikki kauhean mielellään lähtevät rahoituksen perässä toisille tonteille, mutta tärkeämpää on ymmärtää oma tontti ja oma rooli". Yleisesti arvioitiin, että venäjänkielisen vähemmistön pärjääminen ja hyvinvointi on jo yksin riittävän painava kysymys, jossa riittää tekemistä. Sidosryhmähaastatteluissa varotettiin myös "uppoamisesta projektisoppaan" ja "kaiken rahoituksen perässä juoksemisesta ilman, että pidetään omasta identiteetistä kiinni".

Rahoituksen monipuolistamisen osalta mainittiin sekä ESR-hankkeet kotimaassa että EU-tason yhteistyön lisääminen jo saatujen hyvien näyttöjen pohjalta. Lisäksi ehdotettiin eri säätien rahoituskanavia innovatiivisille hankkeille.

Säätien toiminnan seuranta

Säätillä on nykyiseltään käytössä toiminnassaan monipuolinen suoriteseuranta, joka koskee esimerkiksi erilaisten tapahtumien, osallistujien, tilaajien, kumppaneiden, tapaamisten ja lausuntojen määriä. Tämän lisäksi on erikseen määriteltynä talouden ja viestinnän mittarit. Nykyinen mittaristo ei juuri mahdollista tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden seuranta tai todentamista.

Haastattelujen yhteydessä tuotiin esiin joitain ajatuksia liittyen siihen, mitä ja millaisia mittareita säätio voisi jatkossa harkita soveltavansa. Mittareita ei tietenkään voi irrottaa keskustelusta siitä, millaisia tavoitteita ja tehtäviä säätio asettaa ja toteuttaa, joten alla olevan pohdinnan tarkoituksenmukaisuus ja hyödyllisyys riippuu säätien uudistettavan seuraavan strategian sisällöstä:

- Venäjänkielisten osallisuus yhteiskunnassa ja lähiyhteisöissä (mittarina osallisuutta tuntevat kyselytutkimuksissa, joita voitaisiin toteuttaa eri maantieteellisillä tasolla pitäen sisällä myös kansallisesti toteutettavat seurantatutkimukset).
- Venäjänkielisten poliittinen osallistuminen (mittareina esimerkiksi äänestysprosentti, ehdokkaiden määrä eri vaaleissa tai vaaleissa valitut).
- Venäjänkielisen vähemmistön kokonaisvaltainen kaksisuuntainen kotoutuminen (useiden eri mittareiden avulla, esimerkiksi hyödyntäen työ- ja elinkeinoministeriön kototietokantaa ja kotoutumisen indikaattoreita).
- Venäjänkielisen väestön asenteet ja niissä tapahtuvat muutokset (esimerkiksi koskien suomenkielisiä, muita vähemmistöryhmiä tai luottamusta yhteiskuntaan, viranomaisiin ja päätöksentekijöihin). Haastatteluissa ehdotettiin sen tarkastelua, miten olemassa olevat tavat seurata hyviä väestösuhteita ja toimivia etnisiä suhteita voisivat hyödyttää säätiota.

- Säätiön toiminnan kannalta relevanttien julkisten palvelukokonaisuuksien tai palveluiden toimivuus (mittareina asiakastyytyväisyys ja muu tieto ko. palveluiden toimivuudesta ja vaikutuksista eri käyttäjäryhmille).

Lisäksi haastatteluissa nostettiin esiin asioita, joiden mittaaminen koettiin vaikeaksi, mutta säätiön tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden kannalta hyödylliseksi. Tällöin viitattiin laajempaan yhteiskunnalliseen kehitykseen ja siihen, millaiset tarpeet jatkossa kasvavat. "Kannattaa aina katsoa isompaa kuvaa. Älkää katsoko vain omasta ikkunasta. Katsokaa korkeammalta. Prioriteetit eivät asetu muuten kohdilleen." Tällaisina asioina mainittiin esimerkiksi nykyistä paremman yhteiskunnallisen keskustelukulttuurin rakentaminen vähemmistökysemyksistä ja "yhteiskuntarauhan" ja demokration edistäminen yleistä yhteiskunnallista ymmärrystä, mediakriittisyyttä ja medialukutaitoa lisäämällä.

Arvioinnin työpajassa käytiin keskustelua siitä, missä määrin esimerkiksi hankkeissa voisi pyrkiä luomaan osallistavan arvioinnin ja itsearvioinnin keinoin yhdessä mukana olevien yhteistyökumppaneiden kanssa hankkeen käyttöön seurannan mittareita ja keinoja. Haastatteluissa nostettiin esiin myös yksittäisten säätiön toimintojen ja toimenpiteiden osalta ennen – jälkeen –mittaamisen mahdollisuuksien aktiivinen hyödyntäminen silloin kuin säätiön toimenpide tai "interventio" on ajallisesti ja kestoaltaan sellainen, että muutoksia toiminnan kohteissa tai osallistujissa on mahdollista ja mielekästä todentaa.

3. Johtopäätökset ja suositukset

Tässä luvussa esitetään arvioijan johtopäätökset ja suositukset.

Johtopäätökset

Keskeiset johtopäätökset

- » Säätiön toimintaa voi kuvata kolmen osin sisäkkäisen toimintakentän avulla. Osallisuuden edistäminen, kaksisuuntaisen kotoutumisen edistäminen ja kulttuurisen monimuotoisuutta tukevan toiminnan ja vuoropuhelun edistäminen luovat temaattisen viitekehyksen säätiön toimenpiteille ja projekteille.
 - » Säätiön vaikuttavuus syntyy kolmea pääasiallista väylää pitkin. Yksilöiden ja yhteisöjen tasolla pyrkimyksenä on lisätä vuorovaikutusta ja keskinäistä ymmärrystä, luoda osallistumisen mahdollisuuksia ja osallisuutta sekä vahvistaa luottamusta. Eri organisaatioiden ja palveluiden tasolla kyse on osaamisen ja tietopohjan vahvistumisesta, ratkaisujen ja toimintamallien kautta paranevista palveluista (kulttuuripalvelut ja kotoutumista edistävät palvelut) sekä erityisesti taiteellisen ja luovan työn edellytysten paranemisesta. Kolmas vaikuttavuuden synnyn taso on laajempi yhteiskunnallinen taso, jossa pyrkimyksenä voidaan nähdä kaksisuuntaiseen integraation vaikuttamisen eli viime kädessä asenteisiin ja ajatteluun vaikuttamisen lisäämällä tietoa ja tunnettuutta sekä säätiöstä että sen toiminnasta mutta erityisesti venäjänkielisestä vähemmistöstä Suomessa.
 - » Säätiön tavoitteet ja tehtävät ovat tarkoituksenmukaisia ja säätiö on onnistunut niitä edistämään hyvin. Arvioinnin yhteydessä laaditun vaikutuslogiikan kuvauksen mukaan seurannan kehittämisessä huomiota tulisi jatkossa kohdistaa määriteltyjen tulosten ja vaikutusten todentamiseen.
-

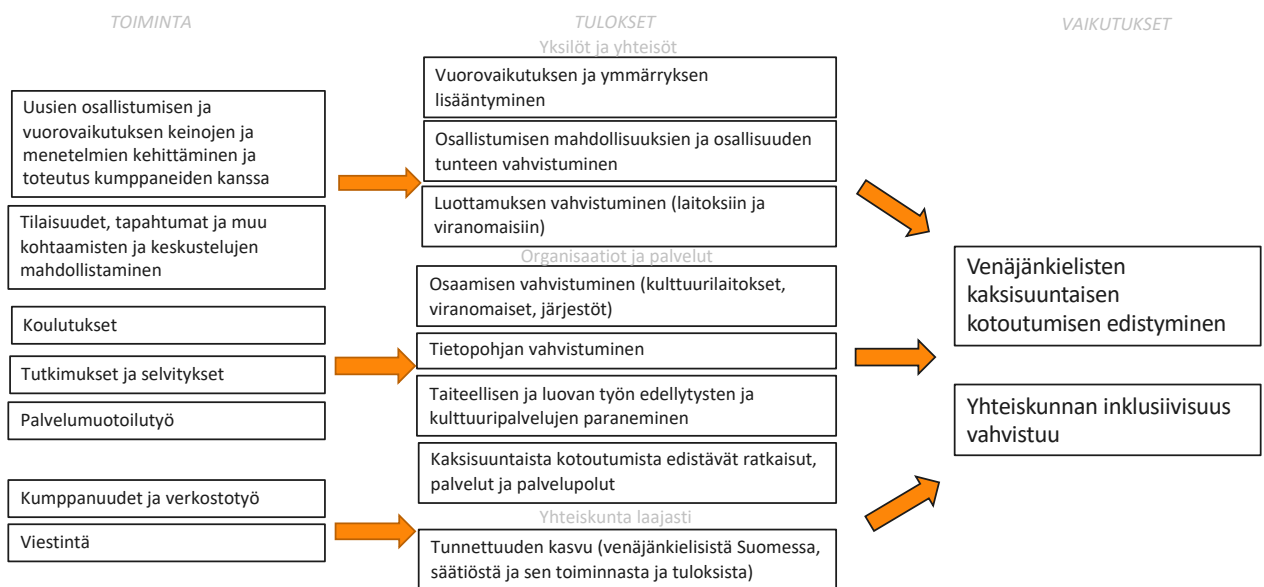
Arvioijan näkökulmasta säätiön toimintaa voi kuvata kolmen osin sisäkkäisen toimintakentän avulla. Osallisuuden edistäminen, kaksisuuntaisen kotoutumisen edistäminen ja kulttuurisen monimuotoisuutta tukevan toiminnan ja vuoropuhelun edistäminen luovat temaattisen viitekehyksen säätiön toimenpiteille ja projekteille. Näille toimintakentille sijoittuu niin yksilöihin ja yhteisöihin kohdistuva työ kuin viranomaisiin, laitoksiin ja muihin organisaatioihin suuntautuva asiantuntijatyö. Säätiötä ei kuitenkaan tunneta kovin hyvin eikä varsinkaan säätiön tehtävien ja toimenpiteiden muodostamaan kokonaisuutta juurikaan tunneta.

Kuva 5. Arvioijan tulkinta säätiön toimintakentistä.

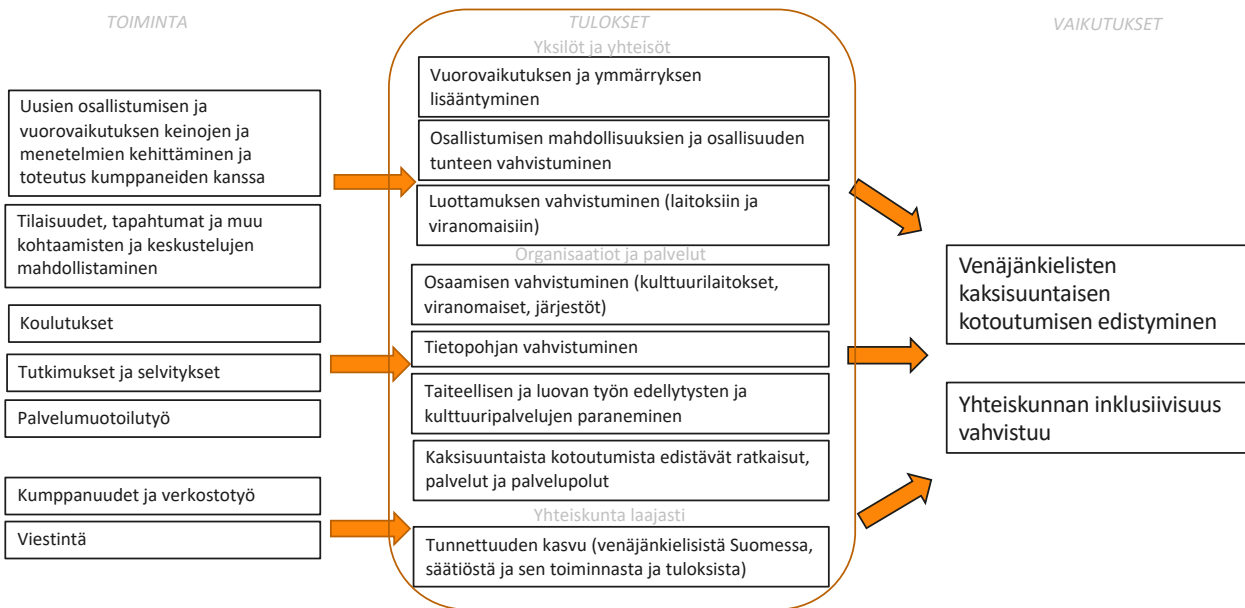
Arviointiaineiston perusteella säätiö on toimenpiteillään edistänyt tehtäviensä mukaisia asioita. Arviointiaineiston valossa kaikki säätiön tehtävät ovat jatkossakin yhteiskunnallisesti ja säätiön kannalta relevantteja. Tehtäväkenttä on laaja, ja tehtäviin nähden resursseja on säätiöllä kuitenkin melko vähän. Tehtävät ohjaavat säätiön toimintaa, mutta jatkossa tehtäviä voisi pyrkiä tarkentamaan siten, että niiden avulla olisi mahdollista määritellä konkreettisempia ja mitattavampia tulostavoitteita.

Arvioijan näkökulmasta säätiön vaikuttavuus syntyy kolmea pääasiallista väylää pitkin. Yksilöiden ja yhteisöjen tasolla pyrkimyksenä on lisätä vuorovaikutusta ja keskinäistä ymmärrystä, luoda osallistumisen mahdollisuuksia ja osallisuutta sekä vahvistaa luottamusta. Eri organisaatioiden ja palveluiden tasolla kyse on osaamisen ja tietopohjan vahvistumisesta, ratkaisujen ja toimintamallien kautta paranevista palveluista (kulttuuripalvelut ja kotoutumista edistävät palvelut) sekä erityisesti taiteellisen ja luovan työn edellytysten paranemisesta. Kolmas vaikuttavuuden synnyn taso on laajempi yhteiskunnallinen taso, jossa pyrkimyksenä voidaan nähdä kaksisuuntaiseen integration vaikuttamisen eli viime kädessä asenteisiin ja ajatteluun vaikuttamisen lisäämällä tietoa ja tunnettuutta sekä säätiöstä että sen toiminnasta mutta erityisesti venäjänkielisestä vähemmistöstä Suomessa. Näiden kolmen vaikuttavuuden väylän avulla pyritään sekä venäjänkielisten kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämiseen että laajemmin yhteiskunnan inklusiivisuuden edistämiseen. Arviointiaineiston perusteella kuvattu vaikutuslogiikka on esitetty alla.

Kuva 6. Säätion vaikutuslogiikka arviointiaineiston perusteella.

Kuten tässä raportissa on yllä todettu säätion tavoitteet ja tehtävät ovat tarkoituksenmukaisia ja säätio on onnistunut niitä edistämään. Arvioinnin yhteydessä laaditun vaikutuslogiikan kuvauksen mukaan seurannan kehittämisessä huomiota tulisi jatkossa kohdistaa määriteltyjen tulosten ja vaikutusten todentamiseen. Alla olevassa kuvassa tuloksiksi on määritelty vuorovaikutuksen ja ymmärryksen lisääntyminen, osallistumisen mahdollisuuksien ja osallisuuden tunteen vahvistuminen, luottamuksen vahvistuminen, osaamisen vahvistuminen, tietopohjan vahvistuminen, taiteellisen ja luovan työn edellytysten ja kulttuuripalvelujen paraneminen, kaksisuuntaista kotoutumista edistävät ratkaisut, palvelut ja palvelupolut sekä tunnettuuden kasvu. Näitä tuloksiksi määriteltyjä asioita voisi jatkossa tarkastella tarkemmin esimerkiksi tarkennetun kohderyhmämäärittelyn avulla. Erityisesti minkä ryhmien välillä vuorovaikutusta ja ymmärrystä lisätään? Mihin laitoksiin ja viranomaisiin luottamusta pyritään erityisesti vahvistamaan? Tällainen tarkastelu voisi auttaa sekä määrittelemään toiminnalle toimenpiteitä ja hankkeita läpileikkaavia tavoitteita että tunnistamaan sellaisia mittareita, joita voitaisiin hyödyntää jatkossa tarkasteltaessa sitä, millaisia tuloksia ja vaikutuksia säätio toiminnallaan saa aikaan.

Kuva 7. Seurannan kehittäminen erityisesti tavoiteltavia tuloksia konkretisoimalla.

Mittareita voi pyrkiä määrittelemään joko olemassa olevia eri tietolähteitä hyödyntäen tai resursien puitteissa omalla tietotuotannolla. Yhtenä mittaamisen vaikeutena kuitenkin tunnistettiin ongelmia siinä, miten olemassa olevat tietokannat (esimerkiksi TEM, OM, THL ja Tilastokeskus sekä kuntien tietotuotanto) mahdollistavat seurantaan riittävän kohdennetusti. Lisäksi on kuitenkin huomioitava mahdollisuus vaikuttaa kansallisten, alueellisten tai paikallisten viranomaisten tieto- ja tilastotuotantoon, esimerkiksi sen osalta, millaista tietoa tuotetaan kieliperusteisesti tai syntyperän pohjalta.

Konkreettisemmat ja kohdennetummat "tulostavoitteet" voisivat myös toimia yhdistävänä elementtinä strategian ja toimenpiteiden ja hankkeiden tason välillä.

Suosituksia

Keskeiset suositukset

- » Säätiön vaikuttavuutta voisi pyrkiä kehittämään jatkossa tarkemman kohderyhmäkohtaisen ajattelun avulla.
- » Säätiön vaikuttavuuden kehittämisen kannalta oleellista on jatkaa ja vahvistaa työtä erityisesti kuntien (ja jatkossa hyvinvointialueiden) ja merkittävien kulttuurilaitosten kanssa.
- » Säätiön osaamisen kehittämistä tulee tarkastella sekä nykyisten tehtävien että edelleen kehitettävien myytävien asiantuntijapalveluiden kautta.
- » Tiedottamista ja viestintää tulee entisestään vahvistaa vaikuttavuuden lisäämiseksi ja rahoituspohjan laajentamiseksi.

-
- » Säätiön tulosten ja vaikutusten mittaamista ja seuranta voisi seuraavassa vaiheessa kehittää erityisesti tarkemmin määriteltyjen kohderyhmäkohtaisten tulostavoitteiden ja niitä kuvaavien mittareiden määrittelyn avulla.
-

1. **Säätiön vaikuttavuutta voisi pyrkiä kehittämään jatkossa tarkemman kohderyhmäkohtaisen ajattelun avulla.** Tämä tarkoittaisi sitä, että eri kohderyhmissä tavoiteltavia muutoksia määritellään siten, että muutosten todentamiseksi on joko käytettävissä olevia mittaamien tapoja ja tietolähteitä tai tällaisia on luotavissa säätiön ja yhteistyökumppaneiden yhteistyössä. Tarkemmin näiden kohderyhmien määrittely on tehtävä säätiön hallituksen ja työntekijöiden voimin.
 2. **Säätiön vaikuttavuuden kehittämisen kannalta oleellista on jatkaa ja vahvistaa työtä erityisesti kuntien (ja jatkossa hyvinvointialueiden) ja merkittävien kulttuurilaitosten kanssa.** Koska tarpeita on säätiön resursseihin nähden paljon, on oleellista tarkastella kulloinkin säätiön erityistä lisäarvoa eri kehittämistarpeisiin ja potentiaalisiin yhteistyökumppaneihin nähden. Järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa säätiölle myös mahdollisuuksia kytkeytyä sellaisiin järjestövetoisiin hankkeisiin, jotka palvelevat säätiön tehtävien toteuttamista.
 3. **Säätiön osaamisen kehittämistä tulee tarkastella sekä nykyisten tehtävien että edelleen kehitettävien myytävien asiantuntijapalveluiden kautta.** Kuntiin liittyvän osaamisen kehittäminen palvelisi sekä kuntien kulttuuripalvelujen että kotoutumista edistävien palveluiden kehittämistä mutta myös yleisesti muiden kuntien ja hyvinvointialueiden tuottamien palveluiden kehittämistä säätiön avulla. Säätiön osaamista, ketterää toimintatapaa ja näkemyskykyä arvostetaan, mikä luo hyvän pohjan myös säätiön oman osaamisen kehittämiseksi. Tarvittavaa osaamista eri toimenpiteisiin saadaan tietysti myös kumppanuuksien avulla.
 4. **Tiedottamista ja viestintää tulee entisestään vahvistaa vaikuttavuuden lisäämiseksi ja rahoituspohjan laajentamiseksi.** Säätiön tunnettuus on edelleen heikko. Kyse ei ole vain säätiön omasta viestinnästä ja sen kehittamisestä vaan myös verkostoitumisesta, vaikuttamisesta ja siitä, että säätiöstä ja säätiön toiminnasta viestivät myös muut toimijat.
- »
5. **Säätiön tulosten ja vaikutusten mittaamista ja seuranta voisi seuraavassa vaiheessa kehittää erityisesti tarkemmin määriteltyjen kohderyhmäkohtaisten tulostavoitteiden ja niitä kuvaavien mittareiden määrittelyn avulla.** Tätä pohdintaa on luontevaa jatkaa säätiössä jo käynnistyneen strategiатыön laadinnan yhteydessä huomioiden sekä jo olemassa olevia tietolähteitä että säätiön oman mahdollisuudet tiedon tuotantoon.

owalg^{|||}group